

Aktuálny problém vymedzenia pojmov „národnostná menšina“ a „etnická skupina“

Anotácia: Štúdia je zameraná na obsahové priblíženie pojmov národnostná menšina a etnická skupina, ktoré predstavujú východiskový faktor v otázke garancie práv a slobôd príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín. Vychádza z komparácie a analýzy vymedzenia týchto pojmov jednotlivými autormi, určenia v právnych normách i v medzinárodnom kontexte. Súčasťou je i historický exkurz, formovanie sa národa, národnosti. Na základe získaných poznatkov autorka formuluje poznania do záveru – pokusu odlíšiť, „definovať“ dané terminologické aspekty.

Kľúčové slová: etnická skupina, materský štát, národ, národnostná menšina, národnosť, štát.

Postavenie národnostných menšín a etnických skupín v demokratických štátoch, právny status garantovaných práv občanom patriacich k minoritnej skupine a ich reálne uplatňovanie je stále aktuálnou a prioritnou otázkou v Európskej únii i v Slovenskej republike. Túto problematiku determinuje celý rad ďalších aspektov, ktoré si zasluhujú náležitú pozornosť i v rovine vedeckej. Za akúsi východiskovú súčasť možno považovať už samotnú terminológiu, vymedzenie pojmov národnostná menšina a etnická skupina. Charakterizovanie subjektov, ktorým je určené špecifické miesto v spoločnosti, je náležité z dôvodu priznania osobitných práv – práva národnostných menšín a etnických skupín. Objasnenie významu národnostná menšina a etnická skupina, resp. určenie okruhu osôb predstavujúcich túto skupinu, je zámerom danej štúdie. Cieľom nie je vytvorenie definície, keďže vychádzame z predpokladu, že neexistuje jednotná definícia, ale zámerom je priblíženie podstaty neexistencie takejto definície, s poukazaním na zložitosť terminológie i na základe genézy bazálnych výrazov. Snahou je uskutočniť pokus o jej vytvorenie, či nájsť hranicu, ktorá by vytyčila rozdiel medzi pojmom „národnostná menšina“ a „etnická skupina“. Prečo vôbec nevyhnutnosť takejto definície? A prečo len pokus? Možno konštatovať, že definícia pomáha vymedzeniu pojmov, presnému vymedzeniu významu výrazov používaných vo vede i v legislatíve. Domnievame sa, že práve v legislatíve je potrebné používať presné výrazy a legálne definície.

Na druhú otázku, teda prečo nevytvoriť definitívnu podobu definície, ale iba sa priblížiť k definícii, nachádzame odpoveď v nasledujúcich argumentoch, ďalej rozpracovaných.

Doterajšie štúdie¹ nasvedčujú tomu, že neexistuje jednotnosť vo vymedzení samotného pojmu – národnostná menšina. Sú to otázky, ktoré sú predmetom skúmania nielen právnych expertov na mnohých fórach, ale aj témou dlhých diskusií diplomatov v praxi medzinárodného práva.

Pritom ide o dôležitú teoretickú otázku – definovať menšinu, ktorá nie je upravená ani vo významných medzinárodných dokumentoch, dotýkajúcich sa otázky úpravy postavenia a práv národnostných menšín a etnických skupín. Doteraz nebola prijatá žiadna uspokojivá univerzálna definícia. Často sa dokonca pojmy národnostná menšina a etnická skupina používajú ako synonymá, obsahovo úplne identické. Pokiaľ by to tak skutočne bolo a neexistoval by žiadny rozdiel, prečo by sa vôbec v odbornej literatúre i v právnych normách

¹ Diela autorov zaoberajúcich sa problematikou národnostných menšín a etnických skupín.

uvádzali súčasne. Dokonca i práva garantované v zmysle Ústavy Slovenskej republiky² sú vyjadrené ako práva *národnostných menšín a etnických skupín*.

Korene istej diferenciacie týchto pojmov možno hľadať v samotnej histórii. Za vhodné obdobie na tento účel možno považovať časy národných hnutí, sformovanie etnickej skupiny na moderný národ, i keď tento proces trval celé storočia. Nie je zámerom na tomto mieste analyzovať a popisovať celý vývoj a ponímanie národa v jeho podstate, preto sa obmedzíme len na základné vytýčenie. Ani pojem **národ** nie je možné definovať jednotne. V anglickom a francúzskom význame *ration* bol počas 18. storočia chápaný ako súbor poddaných, resp. obyvateľov, jedného štátu. I v nasledujúcom období sa spájal so štátom a štátnosťou. Anglický termín nezahŕňa etnickú charakteristiku (*ethnic group*), avšak v nemeckom (i českom) jazykovom kontexte je národ definovaný etnicky. Z toho dôvodu podľa M. Hrocha „vývoj od etnickej skupiny k modernému národu možno označovať so značnou dávkou samozrejmosti za dve štádiá vývoja jednej a tej istej entity. Pod týmto zorným uhlom teda moderný národ tvorí akési vyššie vývojové štádium etnickej skupiny, jej modernizáciu.“³ Sformovanie národa sa považuje za výsledok dlhého a komplikovaného historického procesu. Národ sa vytváral ako veľká sociálna skupina, ktorej príslušníci boli spätí kombináciou viacerých druhov vzťahov a vedomím trvalého národného uvedomenia.

Pojem národ nadobudol v západnej a východnej Európe rozdielny význam, ale historická skúsenosť etnického základu „národnostná“ bola v Európe rovnaká. Odlišný postup formovania národa v západnej a východnej Európe spôsobili rozdiely v chápaní týchto termínov, čo znamená, že v rôznych krajinách majú tieto výrazy „inú realitu“. V anglicky a francúzsky hovoriacich krajinách bol *národ* chápaný ako štátna jednotka (inštitucionálna a geografická), pričom vo východnej a strednej Európe to boli dve odlišné záležitosti – štát na jednej strane a národ (národnosť) na strane druhej. Štát implikoval občianstvo, národ (národnosť) implikovali etnickú príslušnosť bez ohľadu na občianstvo. Základom národa bol predovšetkým jazyk a s ním spojená kultúra.⁴

Tabuľka č.1: Zhrnutie odlišností vnímania národa v Európe.⁵

Vo východnej a strednej Európe:	V západnej Európe
Národ je:	
kultúrna jednotka odlišná od štátu	štátna jednotka (inštitucionálna a geografická)
Základom národa je:	
jazyk a s ním spojená kultúra	politická organizácia
Vzťah štátu a národa:	
národ má právo na svoj štát, pretože národ znamená etnickú príbuznosť	štát znamená občianstvo, pretože sa štát rovná národu
Vzťah štátu a etnicity:	
je protikladný; štát je cudzia, nanútená vláda, nepriateľská voči jestvujúcim etnickým väzbám	štát znamená občianstvo, preto je etnicita súkromnou vecou občana/občianky

Rozdielne vnímanie pojmu existuje i v súčasnosti, kde pojmy štát a národ sú vnímané ako synonymá v západnej Európe, zatiaľ čo v strednej a východnej Európe sú vnímané

² IV. oddiel II. hlavy Ústavy Slovenskej republiky

³ HROCH, M. *V národním zájmu*. Praha : NLN 1999, s. 9

⁴ BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov : UNIVERSUM 2005, s. 40

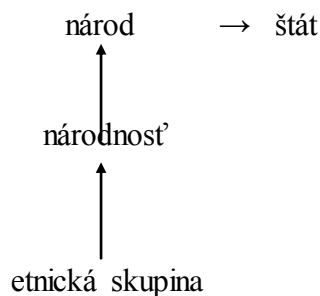
⁵ BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov : UNIVERSUM 2005, s. 39

rozdielne. Vzťah štátu a národa možno vnímať i ako vymedzenie pojmu národ – dominantné etnické spoločenstvo a ostatné nedominantné spoločenstvá – národnosti, pričom národnosti uznávajú nadradenosť národa. A tak o status národa začalo usilovať každé etnické spoločenstvo.

Na prahu 19. storočia sa v Európe vytvorilo sedem štátnych národov (Francúzsko, Španielsko, Holandsko, Portugalsko, Veľká Británia, Dánsko a Švédsko), ktoré mali svoju národnú identitu. Ale existovalo viac ako 30 etnických skupín, ktoré žili na území multietnických impérií, nemali vlastné územie, vlastný štát a nemali vládnuce elity, ktoré by boli s nimi etnicky totožné. Išlo o nevládnuce etnické skupiny. Tu niekde nachádzame zárodok špecifických črt národa (a jeho časti – národnostnej menšiny) a etnickej skupiny. Rozdiel spočíva v tom, že národ sa líšil od etnickej skupiny národným uvedením svojich príslušníkov, žil na území, ktoré malo inštitucionalizovanú vnútornú správu, jeho príslušníci poznali hranice tohto územia a osvojili si znalosť dejín.

Z hľadiska akejsi schémy je vývojovo prvým stupňom etnická skupina, z ktorej sa vyvíjala (nemusela) národnosť ako etnické spoločenstvo a v poslednom štádiu sa vyvinie (nemusí) národ, ktorý má nárok na svoj štát. A ako uvádza V. Bačová, „dôsledky diagnostikovania“ vývojovej úrovne spoločenstva, t. j. prítomnosti alebo absencie etnických znakov spoločenstva, mali za následok priznanie „práva“ na isté pomenovanie: **národ** (najvyššie zaradenie a status), **národnosť** (nižšie ako národ) a **etnická skupina** (najnižšie zaradenie). Keďže priznanie pomenovania znamenalo priznanie práva takto pomenovaného spoločenstva na ďalší etnický rozvoj (alebo naopak „povinnosť“ asimilácie), je zrejmé, že tento zdanlivo terminologický problém, t. j. problém pomenovania či označenia, nebol a nie je v praxi len terminologickou záležitosťou. Obsahuje nielen možnosť nadradovania jedného spoločenstva nad druhým, ale táto „etnická teória“ a etnická rétorika poskytuje dôvody pre jestvujúce mocensko-právne usporiadanie, má za následok rozdielny legislatívny prístup k etnickým spoločenstvám, ktoré legitimizuje.“⁶

Obrázok č. 1: Vývojové úrovne spoločenstva.

Zaujímavé je i konštatovanie J. O. Y. Gasset, analýzou „idey Národa“, okrem iného rozlišuje medzi európskym národom a národom – ľudu, vidí že „idea Národa, na rozdiel od idey národov – ľudu, ktoré sú púhym ľuďom, znamená predovšetkým byť žijúcim programom do budúcnosti.“⁷

Pojem národ sa v medzinárodnom práve používa najmä z hľadiska jeho postavenia ako adresáta práva na sebaučenie, ktoré má kolektívny charakter, ako aj ďalších súvisiacich práv tiež kolektívneho charakteru. K definovaniu národa na medzinárodnej úrovni dochádza v 19. storočí a rozumie sa ním spoločenstvo ľudí spojených spoločnými biologickými rysmi, jazykom, tradíciami, históriou a kultúrou, ktorým je vlastná vôľa žiť spolu.⁸

⁶ BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov : UNIVERSUM 2005, s. 41

⁷ GASSET, J. O. Y. *Evropa a idea Národa*. Praha : Mladá fronta 1993, s. 6

⁸ JANKUV, J. Definícia pojmu domorodý národ v súčasnom medzinárodnom práve. In *Právnik č. 8/1999*, s. 732

Medzinárodnoprávny *inštitút uznania národa* vznikol a bol aplikovaný v rokoch 1916 – 1918. Tento pojem vytvorila ako nový teória medzinárodného práva na základe aktov a úkonov z obdobia prvej svetovej vojny. Integrovanou súčasťou tohto procesu bolo i národné hnutie Čechov a Slovákov, ktorého, dá sa povedať, vyvrcholením bola Deklarácia francúzskej vlády z 29. júna 1918, ktorá uznala *právo československého národa na samostatnosť*. „Bol to medzinárodnoprávny akt uznania československého štátu *in nascendi*, v stave zrodu.“⁹ Nasledovali vyhlásenia i ďalších mocností. Inštitút uznania za národ sa stal v prvej svetovej vojne medzinárodnoprávnym inštrumentárium uplatnenia zásady sebaurčenia národov.

Po druhej svetovej vojne bol sebaurčovacie proces v rámci OSN konkretizovaný v príslušných rezolúciách Valného zhromaždenia OSN – Rezolúcia VZ OSN 1514 (XV), 1541 (XV) z roku 1960 o poskytnutí nezávislosti koloniálnym krajinám a národom. Obsahom druhej rezolúcie je ponímanie národa ako územia, ktoré je geograficky oddelené a etnicky alebo kultúrne odlišné od krajiny, ktorá ho spravuje. Sebaurčenie národov bolo zakotvené i v Charte OSN, avšak bolo vnímané skôr ako zásada, než ako právo na sebaurčenie.¹⁰ Garancia práva národov na sebaurčenie je obsahom medzinárodných dokumentov, vyjadrené napr. i v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, ako aj v Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach z roku 1966.

V nadväznosti na historické okolnosti formovania sa národa možno pri jeho definícii vychádzať z teórie A. Bröstla¹¹, ktorý nadviazal na P. Pernthaler. V prvom rade definuje **národ** ako ľud, ktorý sa individualizoval prostredníctvom zvláštneho politického vedomia, a identifikuje (i zjednocuje) sa na základe týchto dôvodov – spoločný pôvod, spoločný jazyk, spoločné dejiny a územie, vedomie a vôľa k národnej identite.

Od pojmu národ sa postupne dostávame k ďalšiemu, a to národnostná menšina. Aj ten môžeme vymedziť dvojako, a to ako **národnosť** a **menšina**.

Ako *národnosť* predstavuje isté etnikum, etnickú skupinu, rovnako ako aj každý národ. Vymedzuje sa tými istými etnickými znakmi ako národ. K podstatným znakom patrí kultúrne, jazykové, historické spoločenstvo a pocit príslušnosti k tomuto spoločenstvu, ďalším znakom je národná identita, spoločná vôľa byť národom.

V encyklopédiách bývalých socialistických štátov nachádzame päť základných významov pojmu národnosť, a to:

- príslušnosť jednotlivca k národu (prípadne štátu),
- etnická kolektíva, ktorá predchádzala novodobý národ v období feudalizmu,
- etnická kolektíva, ktorá sa pre zaostalosť svojho vývoja doteraz nesformovala na národ,
- časť národa, ktorá nežije spolu so svojím materským celkom v jednom štátnom útvare (menšina),
- národný ráz (mentalita).¹²

Pojem národnosť bol ale aj v rámci sovietskeho bloku mnohoznačný – napr. v ZSSR ním označovali skupiny, ktoré sa doposiaľ nerozvinuli ako moderný národ. Aj v bývalom Československu bol termínom, ktorý mal viac rôznych významov. V dotazníkoch sa národnosťou rozumela príslušnosť k národu, v kľúčovom – ústavnom zákone č. 144/1968 Zb. o postavení národností to bolo označenie najdôležitejších národnostných menšín (Maďarov,

⁹ BEŇA, J. Medzinárodnoprávny inštitút uznania za národ a konštituovanie štátov v strednej Európe. In Právny obzor č. 2/1998, s. 155

¹⁰ Bližšie k právu na sebaurčenie napr. Balaš, V. Právo na sebaurčenie. In Právnik č. 2/1997, s. 50

¹¹ BRÖSTL, A. DOBROVIČOVÁ, G. KANÁRIK, J. *Základy štátovedy*. Košice: UPJŠ 1997, s. 34

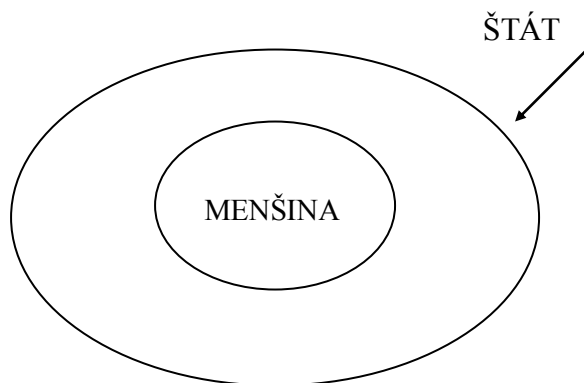
¹² BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov: UNIVERSUM 2005, s. 41

Poliakov, Nemcov, Ukrajincov, Rusínov).¹³ Teda nevzťahoval sa na iných príslušníkov (Bulharov, Grékov...). V tejto súvislosti možno tiež na margo nejednoznačnosti terminológie poznamenať, že i v Ústave ČSR z roku 1920 bol uvádzaný termín „národné“ a nie „národnostné“ menšiny. Táto zmena pojmu bola odôvodnená tým, že výraz „národnostné menšiny“ by sa považoval za rekrimináciu nerovnoprávneho postavenia menšín za rakúsko-uhorskej monarchie a že československý štát sa nechcel dostať do takejto hegemonnej pozície voči menšinám.¹⁴

Táto viacvýznamovosť opäť len potvrdzuje, že termín národnosť je nejasný a veľakrát zavádzajúci. Neurčitosť tohto pojmu spôsobuje i to, že v západoeurópskych jazykoch nemá ani ekvivalent. A tak možno súhlasiť s názorom V. Bačovej¹⁵, že pojem *národnosť* by sa mal používať výhradne len vo význame príslušnosti jednotlivca k štátnemu národu.

Osoby, ktoré sa od štátneho národa alebo väčšinového obyvateľstva určitého územia odlišujú národnosťou, jazykom, rasou, náboženstvom a pod., sú *menšinou*¹⁶. Osobitnou kategóriou menšiny je **národnostná menšina**. Pre jej vymedzenie sú určujúce dva profily. V prvom prípade možno vo všeobecnosti konštatovať, že národnostnou menšinou môže byť označená a definovaná skupina obyvateľstva, ktorá ako celok neprijíma za svoju národnú identitu štátu, v ktorom žije. Tento profil charakteristiky národnostnej menšiny ponúka definovanie menšiny na základe jej existencie ako menšiny vnútri štátu.

Obrázok č. 2: Charakteristika národnostnej menšiny na základe jej existencie vnútri štátu.

Obrázok č. 3: Charakteristika národnostnej menšiny mimo územia materského štátu.

¹³ PETRÁŠ, R. *Menšiny v komunistickém Československu*. Praha: VIP Books, s. r. o. 2007, s. 27

¹⁴ ZAVACKÁ, K. Vzťah práva a ideológie k riešeniu národnostnej otázky. In ŠUTAJ, Š. *Národ a národnosti na Slovensku v transformujúcej sa spoločnosti – vzťahy a konflikty*. Prešov: UNIVERSUM 2005, s. 48

¹⁵ BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov: UNIVERSUM 2005, s. 41

¹⁶ V širšom poňatí sa menšinou rozumie akákoľvek ďalšia skupina osôb, môžu to byť mladiství, zdravotne postihnutí, tehotné ženy a iní.

Druhý pohľad predstavuje charakteristiku národnostnej menšiny mimo územia materského štátu, teda ab exteriori. Národnostná menšina v tomto poňatí býva považovaná za určitú časť svojho materského národa, v niektorých prípadoch až integrálna súčasť svojho materského národa, má s ním celý rad spoločných znakov, ako je jazyk, náboženstvo, kultúra, zvyky, tradície, národné hodnoty či dejiny. Odlišuje sa však od neho jedným podstatným znakom, nevytvára s materským národom jedno územné spoločenstvo. Práve naopak, sú to dve oddelené územné spoločenstvá. Tieto osoby, ktoré predstavujú menšinu, žijú inde ako materský národ. Je to logické, pretože ak by došlo k splynutiu materského národa a menšiny, táto by prestala byť menšinou.

Podrobnú analýzu ponúka i historik M. Hroch, ktorý pri objasnení pojmov zohľadňuje rôzne aspekty, napr. časové hľadisko, pričom menšiny chápe ako viacero kategórií.¹⁷ V jeho teóriách o hnutí národnostných menšín nachádzame rozdiel v terminológii národnostná menšina a etnická menšina, ktorý spočíva v tom, že *príslušníci národnostnej menšiny* sa stotožňovali s pospolitosťou materského národa, ktorý existoval alebo sa utváral mimo územia štátu, na ktorom žili. *Príslušníci etnickej menšiny* takúto národnú identitu nevykazovali. Používanie termínu národnostná menšina má podľa tohto autora pre historický výklad význam vtedy, pokiaľ sa takto označuje skupina, ktorá sa od väčšiny líši nielen počtom, ale predovšetkým svojimi kvalitatívnymi charakteristikami – bola menšia a bola aj znevýhodnená.

Výraz „národnostné menšiny“ je podľa Ch. Lorda používaný na popísanie širokého spektra rôznych skupín. Niektoré z týchto populácií, napr. Rómovia v Českej republike alebo Židia v strednej Európe pred druhou svetovou vojnou, reprezentujú rôzne vrstvy spoločnosti a nie sú koncentrované na určitom teritóriu. Iné, ako napríklad Maďari na Slovensku, patria k „teritoriálnej menšine“, ale aj v tomto prípade treba brať do úvahy rôzne typy týchto menšín. Jedným z dôležitých aspektov je vzťah k okolitým štátom – „štát pôvodu“ a „hostiteľský štát“. A ako ďalej uvádza Ch. Lord, v prípade Slovenska je existencia susedného Maďarska podstatným faktorom ovplyvňujúcim prístup slovenskej vlády a verejnosti k maďarskej menšine.¹⁸

Aj v odbornej literatúre, najmä zahraničnej, býva pojem národnostná menšina nahradzovaný inými výrazmi, frekventovaným a všeobecným – neutrálnym pojmom etnikum či etnická skupina.¹⁹ Na nejasnosť terminológie poukazujú i ďalší autori. L. Šatava ho označuje ako mnohovýznamový a nepresný. Pojem národnostná menšina býva používaný ako pomôcka na to, aby bolo možné zaradiť pod jeden stručný termín všetky typy a kategórie etnických spoločenstiev (s výnimkou štátnych národov na vlastnom teritóriu), to znamená malé etniká, ktoré nedisponujú vlastným národným štátom, tak aj časti veľkých štátnych národov, ktoré sídlia na území iného štátneho celku, a iné.²⁰

Pri identifikácii príslušníka k národnostnej menšine prevláda hlavne pôvod, kultúra predkov, materinský jazyk, čo tvorí prirodzené a normálne presvedčenie. Ďalšou okolnosťou určenia príslušnosti k národnostnej menšine je vlastné rozhodnutie, ktoré pramení z vlastného presvedčenia s prihliadnutím na prostredie, v ktorom sa osoba nachádza. Avšak v teórii o nacionalizme a národnostných menšinách sa stretávame i s opačným názorom. Podľa Z. Uhereka môže byť koncept, v ktorom sa jednotlivec stáva príslušníkom národnostnej menšiny či väčšiny iba na základe vlastného rozhodnutia alebo chcenia, zavádzajúci.²¹

¹⁷ HROCH, M. V národním zájmu. Praha : NLN 1999, s. 141 a nasl.

¹⁸ LORD, Ch. Národnostní menšiny v Evropě a ve světě: Politické otázky. In GABAL, I. et al. *Etnické menšiny ve střední Evropě*. Praha : G plus G 1999, s. 25

¹⁹ ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha : Ivo Železný, s.r.o. 1994, s. 17

²⁰ ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha : Ivo Železný, s.r.o. 1994, s. 16

²¹ UHEREK, Z. Nacionalismus a národnostní menšina. In *Společnost v přerodu*. Praha : Masarykův ústav AV ČR 2000, s. 204

Súhlasíme s jeho ďalším tvrdením k danej problematike – a to, že byť v úlohe príslušníka národnostnej menšiny v sebe nesie určité nebezpečenstvo potenciálneho ohrozenia, aj keď to nemusí byť vždy hendikepom. Ide o špecifické postavenie, ktoré na jednej strane limituje a na druhej otvára spektrum možností, ktoré majoritné obyvateľstvo nemá.²²

Ako vidno z uvedeného, pojmom národnostná menšina i v ďalších súvislostiach sa zaoberali i zaoberajú viacerí autori. Stručné vymedzenie tohto pojmu obsahujú i niektoré encyklopédie a prvé významné pokusy o vytvorenie definície boli uskutočnené začiatkom 20. storočia, avšak nič z toho sa nestalo súčasťou medzinárodných dokumentov, ktoré by boli záväzné pre európske štáty.

Podľa J. A. Joyce, ktorý sformuloval tento pojem v roku 1929, „menšina je útvar ľudí spojených presvedčením, ktoré vyplýva z histórie zvyklostí, tradícií, jazyka a kultúry alebo náboženstva, ktoré ich oddeľuje od väčšiny alebo od dominantnej časti ľudu krajiny, v ktorej žijú.“²³

Nielen jednotlivci sa pokúšali o vytvorenie tejto definície, ale problematikou upresnenia tohto pojmu sa zaoberá aj Organizácia spojených národov, v ktorej prešla národnostná menšina terminologickým vývojom, ktorý nie je ešte ukončený. Napríklad v roku 1950 do termínu menšina Organizácia spojených národov zahrnula tie nedominantné skupiny populácie, ktoré majú a chcú si zachovať stálu etnickú, náboženskú a jazykovú tradíciu alebo iné charakteristiky, ktoré sú zreteľne odlišné od ostatnej časti populácie.

V roku 1979 bola ako menšina charakterizovaná skupina obyvateľov štátu v nedominantnej pozícii, ktorej členovia majú príslušnosť tohto štátu, disponujú však etnickými, náboženskými a jazykovými charakteristikami odlišujúcimi sa od zvyšku populácie a vykazujú hoc len implicitne vedomie solidarity zameranej na ochranu vlastnej kultúry, tradície alebo jazyka. (Jej autorom je F. Capotorti, profesor z Univerzity v Bologni). Definícia obsahuje subjektívne aj objektívne znaky menšiny, pričom objektívnym znakom je počet príslušníkov menšiny, nedominantné postavenie v štáte, občianstvo príslušného štátu a určitá etnická, náboženská alebo jazyková charakteristika, ktorá ju odlišuje od ostatnej populácie. Subjektívny znak spočíva v pocite solidarity vnútri menšiny, ktorý mieri k udržiavaniu vlastnej identity. A podľa Capotortiho sa dá o menšine hovoriť, ak sú splnené aj subjektívne aj objektívne znaky jeho definície.²⁴

V roku 1985 bola ako menšina charakterizovaná skupina obyvateľov štátu, tvoriaca početnú menšinu v nedominantnej pozícii vnútri štátu, ktorí disponujú etnickými, náboženskými alebo jazykovými charakteristikami, ktoré sú odlišné od charakteristík väčšiny obyvateľov, majúce vedomie vzájomnej solidarity. Tento návrh predložil J. J. Deschènes.

V roku 1992 sa opäť pokúsila o vytvorenie definície Subkomisia zriadená Ekonomickou a sociálnou radou Organizácie spojených národov pri príprave nového politického dokumentu. Napriek tomu Deklarácia Organizácie spojených národov o právach osôb patriacich k národnostným alebo etnickým, náboženským a jazykovým menšinám takú definíciu neobsahuje.

Neúspešné boli i pokusy na pôde Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.

Nie všetky snahy však skončili bezúspešne. Výnimkou je Odporúčanie Rady Európy č. 1201 k Európskej dohode o ľudských právach národnostných menšín z roku 1993. Pojmom *národnostná menšina* (ktorý sa nám javí doteraz najvýstižnejší) sa v zmysle tohto dokumentu označuje „skupina osôb v danom štáte, ktoré a) majú trvalé bydlisko na území daného štátu a sú jeho občanmi; b) zreteľne udržiujú dlhodobé, pevné a trvalé zväzky s daným štátom; c)

²² UHEREK, Z. Nacionalizmus a národnostní menšina. In *Společnost v přerodu*. Praha : Masarykův ústav AV ČR 2000, s. 206

²³ JOYCE, J. A. *The new Politics of Human Rights*. 1978, s. 28

²⁴ SCHEU, H. Ch. *Ochrana národnostních menšin podle mezinárodního práva*. Praha : Karolinum 1998, s. 26

majú zreteľné etnické, kultúrne, náboženské alebo jazykové charakteristické znaky; d) sú dostatočne početné, hoci počtom menšie ako ostatné obyvateľstvo daného štátu alebo regiónu tohto štátu; e) sú vedené záujmom spoločne zachovať to, čo tvorí ich spoločnú identitu, vrátane ich kultúry, tradícií, náboženstva a jazyka.²⁵ I keď nejde o záväzný dokument, ale len odporúčajúci, predsa len pomerne presne a vyčerpávajúco definuje národnostnú menšinu.

V projekte Výboru Európskych spoločenstiev pre právo a ľudské práva je menšina „spoločenstvom všetkých tých občanov členských štátov Európskych spoločenstiev, ktorí sú tradične počas viacerých generácií osídlení na území daného štátu, ktorí majú spoločné etnické, náboženské alebo jazykové zvláštnosti, ktorými sa odlišujú od ostatného obyvateľstva, ktorí si zachovávajú kultúrnu svojbytnosť a v rámci celkového počtu obyvateľstva štátu tvoria menšinu.“

Aj v našich podmienkach, v Slovenskej republike, boli uskutočnené pokusy o vymedzenie tohto pojmu a odznelo niekoľko definícií. Národnostnú menšinu definuje J. Chovanec, a to ako „časť národa, ktorá sa ocitla na území iného národa. S pôvodným národom má spoločné kultúrne znaky, existenčne je však na inom štátnom území. Politicky a ekonomicky sa prispôsobuje novému prostrediu“.²⁶ M. Kusý vo svojej publikácii uvádza, že „národnostná menšina je vymedzená dvojako: ako národnosť a ako menšina. Ako národnosť predstavuje isté etnikum, etnickú skupinu, rovnako ako aj každý národ. Preto ich etnológia spoločne zaraďuje pod túto jednu kategóriu. To znamená, že v tomto zmysle vymedzujeme národnosť tými istými etnickými znakmi ako národ. Medzi znaky, ktoré sa v týchto definíciách najčastejšie vyskytujú, patrí územné spoločenstvo (spoločné územie), kultúrne spoločenstvo, jazykové spoločenstvo, historické spoločenstvo (spoločné dejiny) a predovšetkým pocit príslušnosti.“²⁷

Z podobných kritérií vychádzali i normotvorcovia v Českej republike pri koncipovaní zákona o národnostných menšinách, ktorého súčasťou je v úvode i vymedzenie pojmu národnostná menšina. V §-e 2 ods. 1 zákona č. 273/2001 Sb. o právach príslušníkov národnostných menšín a o zmene niektorých zákonov je stanovené, že pojmom národnostná menšina sa označuje spoločenstvo občanov Českej republiky žijúcich na území súčasnej Českej republiky, ktorí sa odlišujú od ostatných občanov spravidla spoločným etnickým pôvodom, jazykom, kultúrou a tradíciami, tvoria početnú menšinu obyvateľstva a zároveň prejavujú vôľu byť považovaní za národnostnú menšinu za účelom spoločného úsilia o zachovanie a rozvoj vlastnej svojbytnosti, jazyka a kultúry a zároveň za účelom vyjadrenia a ochrany záujmov ich spoločenstva, ktoré sa historicky utvorilo.

Uvádzané definície sú len časťou ich celkového počtu a mali pomôcť pochopiť podstatu pojmu národnostná menšina. Vychádzajúc z týchto definícií, možno konštatovať, že významným kritériom je dlhodobá existencia menšín na území štátu v zmysle obývania, dlhodobého obývania. Ďalším znakom je existencia zväzkov a vzťahov či väzieb. Pričom tieto zväzky nie sú špecifikované, a tak sa ponúka ich širšie určenie. Konkrétnejšia už je charakteristika zväzkov vyjadrená v definíciách formou „... bývajú na území tohto štátu, sú jeho občanmi a udržiavajú s ním dlhodobé, trvalé väzby...“. Tu dochádza k udržaniu týchto zväzkov prostredníctvom inštitútu štátneho občianstva. A tým sa zároveň vynára ďalšia otázka – či súčasťou menšiny je iba občan (pravdepodobne áno, tak ako to vyplýva z uvedeného. V Slovenskej republike v zmysle garancie ústavných práv – čl. 34 Ústavy SR – práv národnostných menšín sú tieto priznané *občanom*) alebo aj neobčanom? Nepopierateľným faktom zostáva, že občania disponujú oveľa širším katalógom základných práv a slobôd ako neobčania, teda cudzinci či apoliti. Vyjadrené slovami J. Sváka „Na určitej

²⁵ CHOVANEC, J. Právna a ústavnoprávna ochrana národnostných menšín a etnických skupín v Slovenskej republike. In *Ľudské práva a právny status na prelome tisícročí*. Zborník. Bratislava : VEDA SAV 1999, s. 309

²⁶ CHOVANEC, J. PALÚŠ, I. *Lexikón ústavného práva*. Bratislava : Procom 2004, s. 73

²⁷ KUSÝ, M. *Čo s našimi Maďarmi? (štúdie a reflexie)*. Bratislava : Kalligram 1998, s. 86 - 87

diferenciácii medzi človekom a občanom z pohľadu ľudských práv je tiež založený moderný štát. Občania vo svojom súhrne disponujú oveľa širšou paletou ľudských práv, ako majú na ich území cudzinci či bezdomovci, a to najmä v oblasti politických a sociálnych práv. Naopak, cudzinci si môžu nad rámec práv priznaných občanom štátu uplatniť fakticky len právo na azyl.²⁸ Tieto otázky nechávame nezodpovedané, pretože snahou o ich odpoveď by sa musela nutne otvoriť ďalšia oblasť a tou je inštitút štátneho občianstva so všetkými jeho aspektmi.

Ďalším znakom predmetného pojmu je menšina, teda početnosť. Predpokladom naplnenia významu národnostná menšina je početnosť takejto skupiny obyvateľstva, ktorého je menej v porovnaní s ostatným (dominantným) obyvateľstvom. Z ďalších znakov (jazyk, náboženstvo...) je treba vyzdvihnúť **národnosť**. Základom národnostnej menšiny je národnosť alebo etnicita.

Národnosť je nevyhnutnou súčasťou, teda nestačí ako kritérium vzniku národnostnej menšiny iba napr. používanie osobitného jazyka (išlo by o menšinu jazykovú).

Zhrnutím dostupných informácií a definícií sa možno pokúsiť o upresnenie výrazu **národnostná menšina**, resp. o charakteristické znaky, ktorými sú:

- trvalé bydlisko jednotlivca na území daného štátu a jeho štátne občianstvo,
- zreteľné udržiavanie dlhodobých, pevných a trvalých vzťahov s daným štátom,
- existencia zreteľných etnických, kultúrnych, náboženských, jazykových charakteristických znakov,
- značná početnosť osôb, ale menej ako ostatného obyvateľstva daného štátu (regiónu daného štátu),
- spoločný záujem zachovať to, čo tvorí ich spoločnú identitu, vrátane kultúry, tradícií, dejín, náboženstva a jazyka s cieľom dosiahnuť faktickú a právnu rovnosť s väčšinou.

Tento model nie je definitívny a pripúšťa rozširovanie ďalších charakteristických znakov, ako aj polemiky s tým súvisiace. Je zrejmé, že už teraz sa dá diskutovať napr. o tom, či „nový“ občan daného štátu, ktorý si z nejakého dôvodu zvolí (zmení) národnosť a zaradí sa k menšine, spĺňa podstatu druhého znaku – dlhodobých vzťahov. Protiargumentom môže byť skutočnosť, že v tomto prípade sa má na zreteli vzťah nie jednotlivca, ale celých generácií – kolektívu.

Uvedená charakteristika znakov národnostnej menšiny nám nielenže priblížila vymedzenie tohto pojmu, ale zároveň je východiskom pre odlišenie etnickej skupiny. Pojem **etnická skupina** označuje také isté spoločenstvá, ktoré žijú rozptýleným spôsobom a ktoré spravidla *nemajú materský štát*. Z toho vyplýva zásadný rozdiel medzi národnostnou menšinou a etnickou skupinou. V druhom prípade absentuje teritoriálna požiadavka, jeden z typických znakov, a to vlastné územie, „svoj štát“.

Etnická skupina býva charakterizovaná ako historicky vzniknutá skupina ľudí, ktorých spája spoločný pôvod, zvláštne kultúrne znaky (najmä jazyk), mentalita a tradície, prípadne osobitný spôsob života. Príslušníci majú vlastný názov alebo meno, povedomie národnej spolupatričnosti a súčasne odlišnosti od iných spoločenstiev.

Rozdielnym znakom v porovnaní s národnostnou menšinou je i spôsob „zaradenia“. Uvádza sa, že príslušnosť k národnostnej menšine je výlučne vecou slobodného rozhodnutia

²⁸ SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv)*. II. rozšírené vydanie. Žilina : Poradca podnikateľa 2006, s. 14

jednotlivca (garantujú i medzinárodné dokumenty či ústavy demokratických štátov),²⁹ je daná subjektívne. Naproti tomu príslušnosť k etnickej skupine sa vyznačuje znakmi, ktoré sú nezávislé od vôle človeka (farba pleti, rasa³⁰ a pod.), teda sú dané objektívne.

Obrázok č. 4: Znak „charakterizujúce“ národnostnú menšinu a etnickú skupinu.

V literatúre i dokumentoch upravujúcich základné práva a slobody sa menej stretávame s pojmom etnická skupina. Ako bolo v úvode štúdie uvedené, pojmy etnická skupina a národnostná menšina bývajú často používané ako jeden, resp. sa hovorí o národnostných menšinách, a tak aj to môže byť jedným z dôvodov, prečo sa termín etnická skupina vyskytuje oveľa menej. Ďalším dôvodom, ako vyplynulo z analýzy vývoja národa, je, že národ je považovaný za akési vyššie štádium vývoja etnickej skupiny. No i napriek týmto skutočnostiam si dovoľíme konštatovať, že ani v prípade terminológie – etnická skupina nie je úplne jednoznačne stanovené, čo je, resp. kto patrí k etnickej skupine a kto k národnostnej menšine. Na podporu tohto tvrdenia uvidíme ako príklad Rómov žijúcich na Slovensku, ohľadne ktorých sa viedli diskusie, či ich kategorizovať ako národnostnú menšinu, či etnickú skupinu, za ktorú boli zväčša považovaní, až do roku 1991. Aj v tomto prípade – v prípade určenia etnickej skupiny je nevyhnutná konkretizácia, pretože nie v každom štáte sú práva priznané rovnako menšinám, ako aj etnickým skupinám. Nie je zriedkavým javom, že etnickým menšinám sú upierané menšinové práva.

To, že existuje viacero podôb charakteristiky národnostnej menšiny, iba potvrdzuje neexistenciu jednotnej oficiálnej definície. Avšak dá sa povedať, že na jej podstatných znakoch sa väčšina autorov zhoduje. Pri pokuse o definovanie tohto pojmu sa vynárajú ďalšie otázky. Tu možno ešte pripomenúť, že súčasťou diskusií o definícii je aj otázka, či osoby patriace k národnostným menšinám sú štátom, v ktorom žijú, uznané ako národnostná menšina. Teda či menšiny existujú na území štátov na základe prejavu svojej vôle alebo vôle štátu, ktorú prejaví oficiálnym uznaním. Nezodpovedaných zostáva množstvo otázok, čo len potvrdzuje význam menšinovej problematiky a nevyhnutnosti jej riešenia v rovine štátnej i nadštátnej, medzinárodnej, v rovine vedeckej, legislatívnej.

²⁹ Napr. čl. 3 ods. 1 Rámcového dohovoru o ochrane národnostných menšín: „Každá osoba patriaca k národnostnej menšine má právo slobodne si zvoliť, či sa má s ňou zaobchádzať ako s osobou patriacou k národnostnej menšine, alebo nie, a z tejto voľby alebo z uplatňovania práv spojených s touto voľbou nebude vyplývať žiadna nevýhoda.“

³⁰ Rasou sa rozumie skupina ľudí, ktorá sa odlišuje od inej skupiny rôznymi typickými, najmä telesnými znakmi (farbou pleti), ako aj temperamentom a pod.

Záver

„Problematiku „etnickej“ hierarchie narušovali a narušujú významové problémy spojené s termínom národnosť.“³¹ Pri hľadaní definície *národnostná menšina* boli na základe historického exkurzu objavené korene národnosti, vývoj etnickej skupiny až po moderný národ.

Štúdiou ponúknuté minimum z množstva aspektov determinujúcich podstatu uvedených pojmov postačuje na podporu tvrdenia, predpokladu neexistencie jednotnej ucelenej definície termínu „národnostná menšina“ a „etnická skupina“. Na základe analýzy – historickej, vedeckej, komparácie či literárneho prieskumu dospeli sme k záveru, že absentuje takáto definícia v právnych normách medzinárodných i vnútroštátnych. Ak si „odmyslíme“ historické korene formovania sa spoločnosti na národ, medzinárodnopolitické uznanie národa, genézu garancie práva národa na sebaurčenie a ďalšie historicko-filozofické okolnosti tohto vývoja, je pre nás prioritne jednoznačné a v čase zjednocovania sa Európy dôležité jednotné vymedzenie a určenie subjektov predstavujúcich národnostnú menšinu a etnickú skupinu. Z právneho hľadiska je bezpodmienečné toto určenie súvisiace s nárokom uplatniteľnosti si garantovaných práv určeným subjektom, a tak prijatú definíciu povýšiť do roviny *de lege lata*, či už v podobe osobitného zákona o národnostných menšinách, ako napríklad v Českej republike, alebo v podobe iného právneho predpisu. I podľa L. Somorovej skutočnosť, že v rámci medzinárodného práva neexistuje oficiálne prijatá definícia pojmu „národnostná menšina“, má dopad na zákonodarstvo jednotlivých štátov.³²

Odpovedať na otázku, prečo sa doteraz v medzinárodnom rozmere nezjednotila terminologicky *národnostná menšina*, nie je jednoduché. Dôvodov môže byť viacerých, od nemožnosti prijať univerzálnu definíciu, pretože existujú špecifiká v jednotlivých krajinách, v ktorých žijú menšiny, rôzne charakteristiky menšín, rozličné geografické, sociologické a iné podmienky krajiny hostiteľskej i materskej a pod., až po absenciu snahy pristúpiť možno i ku kompromisu zo strán zainteresovaných.

Literatúra

- AUGUSTÍN, P. Prognóza kriminality v procese realizácie strategického spravodajstva. In *Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae*, 2009, č. 3, s. 72 - 78. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, ISSN 1337-6810.
- BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov : UNIVERSUM 2005, 227 s. ISBN 80-89046-30-4
- BALAŠ, V. Právo na sebaurčenie. In *Právnik* č. 2/1997, s. 50
- BEŇA, J. Medzinárodnoprávny inštitút uznania za národ a konštituovanie štátov v strednej Európe. In *Právny obzor* č. 2/1998, s. 155
- BRÖSTL, A. DOBROVIČOVÁ, G. KANÁRIK, J. *Základy štátovedy*. Košice : UPJŠ 1997, 144 s. ISBN 80-7097-358-7
- GASSET, J. O. Y. *Evropa a idea Národa*. Praha : Mladá fronta 1993, 192 s. ISBN 80-204-0380-9
- GYURICSEK, P. Analýza k implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov. In *Stav menšinovej legislatívy na Slovensku 2001/2002*, s. 61
- HROCH, M. *V národním zájmu*. Praha : NLN 1999, 200 s. ISBN 80-7106-298-7

³¹ BAČOVÁ, V. Historický a sociálno-psychologický kontext vzťahu medzi etnickými spoločenstvami. In *Národnostná politika na Slovensku po roku 1989*. Prešov : UNIVERSUM 2005, s. 41

³² SOMOROVÁ, L. Súčasná situácia v trendoch právnej ochrany národnostných menšín. In *Právny obzor* č. 1/1994, s. 476

- CHOVANEC, J. Právna a ústavnoprávna ochrana národnostných menšín a etnických skupín v Slovenskej republike. In *Ľudské práva a právny status na prelome tisícročí*. Zborník. Bratislava : VEDA SAV 1999, 360 s. ISBN 80-224-0624-4
- CHOVANEC, J. Ústavnoprávne postavenie národnostných menšín a etnických skupín a právny štát. In *Právny obzor č.6/1995*, s. 483
- CHOVANEC, J. PALÚŠ, I. *Lexikón ústavného práva*. Bratislava : Procom 2004, 261s. ISBN 80-85717-13-1
- CHOVANEC, J. ZACHOVÁ, A. *Ústavné garancie základných ľudských a občianskych práv a slobôd*. Bratislava : Procom, 2004, 173s. ISBN 80-85717-10-7
- JANKUV, J. Definícia pojmu domorodý národ v súčasnom medzinárodnom práve. In *Právnik č. 8/1999*, s. 732
- JOYCE, J. A. *The new Politics of Human Rights*. s. 28
- KUSÝ, M. *Čo s našimi Maďarmi? (štúdie a reflexie)*. Bratislava : Kalligram 1998, 87s.
- LORD, Ch. Národnostní menšiny v Evropě a ve světě: Politické otázky. In GABAL, I. et al. *Etnické menšiny ve střední Evropě*. Praha : G plus G 1999, 341s. ISBN 80-86-103-23-4
- MARCZYOVÁ, K. Práva národnostných menšín v Slovenskej republike— súčasnosť a vízie budúcnosti (úvahy o (ne)výhodách prijatia zákona o národnostných menšinách). In *Sborník Politika, právo, ekonomika a spoločnosť - súčasnosť a vize do roku 2025*. Kunovice : EPI, s.r.o. 2008, 310s. ISBN 978-80-7314-144-8
- MARCZYOVÁ, K. Zrod kategórie práv národnostných menšín a etnických skupín a ich ochrana v európskom rozmere. In *Stretnutie finančných právnikov. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Financovanie verejnej správy (aktuálne problémy)*. Bratislava : Akadémia PZ 2007, 199s. ISBN 978-80-8054-410-2
- PETRÁŠ, R. *Menšiny v komunistickém Československu*. Praha: Eurolex Bohemia, a.s. a VIP Books s.r.o., 2007, 492 s. ISBN 978-80-87134-35-1 (VIP Books s.r.o.) a ISBN 978-80-7379-011-0 (EUROLEX BOHEMIA a.s.)
- SCHEU, H. Ch. *Ochrana národnostních menšin podle mezinárodního práva*. Praha : Karolinum 1998, 100s. ISBN 80-7184-632-5
- SOMOROVÁ, Ľ. Menšinové práva podľa Ústavy Slovenskej republiky. In *Ústavnosť a politika č. 2/2000*, s.14
- SOMOROVÁ, Ľ. Práva národnostných menšín v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. (Habilitačná prednáška.) In *Právny obzor č. 5/1999*, s.403
- SOMOROVÁ, Ľ. Súčasná situácia v trendoch právnej ochrany národnostných menšín. In *Právny obzor č. 1/1994*, s. 476
- Správa Komisie Európskeho spoločenstva o pripravenosti Slovenskej republiky na vstup za rok 2002
- SULITKA, A. Ke statusu jednotlivých regionálnych či menšinových jazykú v Českej republike vzhľadom k časti II a III Charty. In *K problematice ratifikace Evropské charty regionálních či menšinových jazyků v České republice. Sborník příspěvků ze semináře konaného dne 7. června 2005 v Praze*. Praha 2005, 120s. ISBN 80-86734-53-6
- SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv)* II. rozšírené vydanie, Žilina : Poradca podnikateľa 2006, 1116s. ISBN 80-88931-51-7
- ŠATAVA, L. *Národnostní menšiny v Evropě*. Praha: Ivo Železný, s.r.o. 1994, 385s. ISBN 80-7116-375-9
- UHEREK, Z. Nacionalizmus a národnostní menšina. In *Společnost v přerodu*. Praha: Masarykův ústav AV ČR 2000, 206s.
- ZAVACKÁ, K. *Vzťah práva a ideológie k riešeniu národnostnej otázky*. In ŠUTAJ, Š. *Národ a národnosť na Slovensku v transformujúcej sa spoločnosti – vzťahy a konflikty*. Prešov : UNIVERSUM 2005, 307s. ISBN 80-89046-28-2

Keywords: ethnic group, the parent state, nation, minority, nationality, country.

Summary

The rights of national minorities and ethnic groups are often debated and linked to a number of other current issues. There are many aspects determining these problems, so ideas for their solution also offer considerable variety. At this point, it is needed to study and to "analyse" key terms such as "minority" and "ethnic group". Inconsistency and ambiguity of terminology has been the primary impetus for theoretical science to review this area. For this purpose, based on selected available "definitions" of each category, the definitions of legal terminology in the international documents; through the comparison, analysis and synthesis we intend to determine the boundaries of the perception of differences, thus approaching the definition.

The study has narrowed, basic framework, as in the wider historical and theoretical scientific context, we can extend the range of issues about other factors - another terminology, indigenous people, colonial country, a colonial nation, etc. The process of forming the community into the nation was slow, and accompanied by various circumstances. Different concepts of nation are not only of historical nature, but this diversity is reflected even today in a different understanding of nation in Eastern and Central Europe; and in Western Europe. The concept of nationality can be characterized by several features, and this creates uncertainty and ambiguity of the concept of nationality, or other equivalents associated with it - national ...

The study highlighted the variation of these terms, but it should be noted that these concepts remain the subject of discussions and questions seeking answers.

As already mentioned, the study is based on drawing the concept of nation as the highest classification in the hierarchy: the nation - nationality - ethnic group, with reference to the identifiers for the community level. These aspects are treated in the writings of historians and present experts, and even incorporated in the study which is far from exhaustive. The study is rather pointing out the fact that there is no uniformity or clarity in terminology, confirming our assumption that there are no single definitions of basic terms - minority and ethnic group. Despite the fact, the end of the study is pointing to the characteristics which partly determine the minority and ethnic group as a community of people of common origin, language, culture, history, tradition.

*pplk. JUDr. Klaudia Marczyová, PhD.
Katedra verejnoprávných disciplín
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
tel: 09610 57 263
e-mail: klaudia.marczyova@minv.sk*

Recenzenti: plk. doc. PaedDr. Samuel Uhrin, CSc., plk. doc. JUDr. Antonín Nesvadba, PhD.